

PRZESZKADZAĆ (121) *vb impf*

e oraz drugie a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie); w *inf* -szka- (14), -szkã- (10); -szka-Mącz (3), *CiekPotr*; -szkã- *SkarJedn*, *SkarŻyw* (4), *GostGosp*, *KochAp*, *OrzJan*, *SkarKaz*; -szka- : -szkã- *SarnStat* (10:1); w pozostałych formach -szkã-.

inf przeskadzać (27). ◇ *praes* 1 sg przeskadzãm (9). ◇ 2 sg przeskadzãsz (2). ◇ 3 sg przeskadzã (21). ◇ 3 pl przeskadzają (10). ◇ *praet* 3 sg m przeskadzãł (7). *f* przeskadzała (3). *n* przeskadzało (4). ◇ 3 pl *m pers* przeskadzali (6). *subst* przeskadzały (3). ◇ *fut* 3 sg *n* przeskadzać będzie (1). ◇ 3 pl *subst* będą przeskadzać (1). ◇ *imp* 3 sg niech przeskadzã (2). ◇ 2 pl przeskadzãjcie (1). ◇ 3 pl niech przeskadzają (2). ◇ *con* 1 sg *f* bych przeskadzała (1). ◇ 3 sg *m* by przeskadzãł (2). *f* by przeskadzała (4). *n* by przeskadzało (3). ◇ 1 pl *m pers* byśmy przeskadzali (1). ◇ 3 pl *m pers* przeskadzaliby, by przeskadzali (5). *subst m* by przeskadzały (1). *f* by przeskadzały (1) *SarnStat*, by przeskadzali (1) *SkarJedn*. ◇ *con praet* 3 pl *m pers* by byli przeskadzali (1). ◇ *impers* przeskadzã się (1). ◇ *part praes act* przeskadzając (1).

Sł stp, *Cn* notuje, *Linde XVII – XVIII w. s.v.* przeskodzić.

Utрудniać lub uniemożliwiać, udaremniać coś; wyrządzać szkodę; impedire Mącz, *Calep*, *JanStat*, *Cn*; *obstare* Mącz, *JanStat*, *JanPrzyw*, *Cn*; *arcere, interpellare, obstrepere* Mącz, *Cn*; *inquietare* *Calep*, *Cn*; *continere, interrumpere, obsistere, producere moram* Mącz; *turbare* *Calep*; *adimere, impedimento esse, incommodare, intercedere, interpedire, interturbare, non sinere, obturbare, officere, prohibere* *Cn* (121) : *Interloquor*, *Wmietam* *fi* w czyję rzecz/ mowię gdy kto ynŷy począł mówić/ *Zawádzam/ Przeszkadzam*. Mącz 197c, 96d, 287d, 420d; *KochSz C*; *Inquieto, Turbo, quietem agere non permitto* – *Przeszkadzam*, *burze*. *Calep* 540b; *Mieć wiarę Bożą/ ábo vŷność w Bogu/ ielt wierzyć iż on y może/ y chce to wŷytko wczynić/ co nam ielt pożyteczno: byŷmy iedno my z náŷzey ŷtrony nie przeszkadzáli*. *WujNT* 167; *SkarKaz* 43b [2 r.].

przeszkadzać czego (2): *Arcere aditu domini, Przeszkadzãć przifŷtępu do pánã*. Mącz 14c; *CiekPotr* 88.

przeszkadzać czego (po przeczeniu) (3): *Toruniãnie do Gdańŷkã pływãnia niech nie przeszkadzãiã*. *SarnStat* 918 *marg*. *Cf* *przeszkadzać czego komu*.

przeszkadzać czego (po przeczeniu) komu (2): *Nihil te interpellabo continentem orationem audire malo, Nie chcęc przeszkadzãć rzeczy wolę cáley rzeczy wysłuchãć*. Mącz 287d; *ZapKościar* 1580/14.

przeszkadzać do czego (14): *SkarJedn* 375; *że wŷytkie te/ ktorzyby powiŷnych dzieŷiećin ábo nie oddawáli/ ábo do oddawãnia ich przeszkadzáli/ każe [prawo] od koŷcielney iednoŷci/ y Sákrãmentow Pãńŷkich wczefŷtnictwã/ klãtwã odłãczyć*. *LatHar* 129. *Cf* *przeszkadzać komu do czego; czemu do czego czym; Ze zdaniem dopełnieniowym*.

przeszkadzać komu (26), *czemu* (1): *RejKup* d7; Mącz 420d; *By dwã byli naywŷŷzy ŷprawcy Niebieŷcy/ álbo by byli łobie mocã równi/ álbo nie równi: [...] á iefliŷeby mocã równi łobie byli/ tedyby ŷprawã zginęła w niezgodzie ich niebieŷka/ gdyby ieden przeszkadzãł drugiemu*. *OrzQuin* O3; *SkarJedn* 254; *ActReg* 7; [*Egipcjanie*] *co iedno począć dobrego chcieli/ to ieden drugiemu przeszkadzãł/ y tãk niezgodã ginęli*. *SkarKazSej* 675b. *Cf* *przeszkadzać czego komu; komu do czego; czemu do czego czym; komu co; komu na kogo; komu w czym* (2 r.).

przeszkadzać komu do czego (10): Bo Turczyń pohániec/ iáko niezgodą Chrześciańfką vrořł/ ták tym Páńftwo fwoie vmocniác chce/ áby do włzelákíey zgody Chrześciańom przeřzkadzał. *SkarJedn* 387, 257; [řw. *Makary*] wykopał łobie pieczary w ziemi dłuęie y głęboke w ktore lię krył ná pokoy/ gdy mu ludzie do iego bogomyřności y modlitwy przeřzkadzáli *SkarŻyw* 35; Oycá Pan Bog niemocą fkařał/ iřz fynowi do kłařtoru przeřkadzał [!]. *SkarŻyw* 516 *marg*, 76, 201, 516; *SkarKaz* 44a, 422a. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*.

przeszkadzać czemu do czego czym (1): zá nic łobie włáfnych pożytkow nie wáżmy/ gdy Rzeczpoř: tego potrzebuie/ ábo gdy lię iey do řzczęřcia nářzemi chćiwořćiami przeřzkadza. *SkarKazSej* 668b.

przeszkadzać komu co (1): Interpello. Wmiátam łie komu w rzecz/ przeřzkadzam komu rzecz álbo yáką řprawę yego. *Mącz* 287d.

przeszkadzać komu na kogo [= przeciw komu] (1): kiedyby ći przodków řwych zápámięćáli ludźie [tj. *Francuzi*] niepreřzkadzáli vmyřlnie Cęřarzowi ná turká. *OrzJan* 108.

przeszkadzać komu w czym (3): wrobotach tak ych włossnych yako thes y kasdego ych pothdanych nyma żáđny żáđnemu przeskadzacz *ZapWar* 1548 nr 2669; *SkarJedn* 135; *SkarKaz* 610b.

przeszkadzać komu w czym [= w zdobyciu czegoř] (3): *StryjKron* 416; KSiádz Siemikowłki/ máiąc *beneficium* iedno *controuerřum*, w którym mu Gámrat Arcybřkup Gnięźnieńřki przeřkadzał/ wźiáł tę rádeę przedřię/ że przyřtał do tegóř Arcybřkupá/ rozumieiąc/ że ón iáko řludze iuř řwému/ niemiał mu w tym przeřkadzáć *KochAp* 6-7.

przeszkadzać czemu [= w czym] (7): [przełóřona] przed wřzytkimi zgromiła onę Germanę mowiąc: coć winná [řw. *Eufrazja*] iřz iey dobrem w Bogu pořtěpkom przeřkadzářz [!]? *SkarŻyw* 226, 75, 235, 310 [2 r.]; *GořCast* 48; [pořłowie] nie to co im prořći bráćia porucaiaę/ y co Rzeczypořpo: pożyteczno/ czyniaę: ále [...] rořterki řieiaę/ y dobrym pożytecznym Rzeczypořpol: rádom przeřkadzáiaę. *SkarKazSej* 694b.

przeszkadzać co (2): [řw. *Dunstan*] Miewał wielkie od czártow náęrawánia/ ták iřz mu lię widomie wkázowáli/ grořili/ modlitwy y dobre vczynki przeřkadzáli. *SkarŻyw* 509; [UřKořciel 16v; Poddani królewřcy skarżą się na sąřady, p. Jana Szyliczkiego, że się wsabia w grunt królewřski ář za granicę i zabiera poddane królewřskie, barci wydzierajaę w puszczy królewřski i łowy w lesiech królewřskich przeřkadzajaę. *LustrKraK* II 24]. Cf *przeszkadzać komu co*.

przeszkadzać w czym (5): DEputuiemy do páná Podřkárbięgo Koronnęgo czćerzy ořoby Deputatów [...]. Nie žeby tákie któřzyby w vrzędźie iego przeřkadzáć mieli [...]: tylko ku odbięrániu/ chowáníu/ y řzáfowáníu czwartęy częřći/ á to dla řmierći Podřkárbięgo Koronnęgo. *SarnStat* 361. Cf *przeszkadzać komu w czym*; *Ze zdaniem dopełnieniowym*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: do tego (1), w tym (1); (a)by] (2): zawźdyřmy chćieli i teraz chcemy we wřzyćkiem WKM naszemu M(iłóřćiwemu) P(anu) gratyfikować jako wierni poddani, co by było i dawno się stało, by nam byli ci, o ktorychem mowił, nie przeřkadzali do tego, aby się byli chćieli kiedy usprawiedliwić Rzeczypořpolitej. *Diar* 75; [Bóg] w tym im [ludziom] nie przeřkadza/ áby zapłátę řlufzną kářdy miał *SkarKaz* 610b.

W połączeniach szeregowych (6): czy pobereřnyczy prawych lyvdzy any ymowacz any Bąthowacz any przeřkadzacz any ych odzyeracz nyemayaę. *MetrKor* 34/135; *Mącz* 361b, 397a, 419a; *Impedio*

– Nogi zaplatam, przeŹkadam, zatrudniam. *Calep* 510a; Torunianie niech nie przeŹkadzaią/ ani areŹtuią/ ani zadržymawaią pływaiących/ y niech nie Źmieiå czyniå żadnych gwałtów nikomu *SarnStat* 918.

W przeciwstawieniach: »dopomoc, pomagaå ... przeszkadzaå« (2): Ty niechceŹli mi takiego żywota pomagåć/ profzå ciå niechciey mi do niego przeŹkadzaiå. *SkarŻyw* 76; *GostCast* 48.

Szereg: »przeszkadzaå i broniå« (1): ktory Intromisiey nie ma żaden Źwoi ani obcy przeŹkadzaiå i broniå, Panu bieniaŹowi pod winå wyzei omienionå. *ZapKoŹcier* 1580/14.

a. *Stanowiå przeszkodå, utrudniaå, uniemoŹliwiaå* (65) : Nihil impedit, Nic nieprzeŹkadzaiå. *Mqcz* 294b.

przeszkadzaå czego (po przeczeniu) (1): *Succesio* Iego Królew(skiej) M(iłości) *naturalis et haereditaria* [...] nie ma iuŹ wiecznemi czåfy przeŹkadzaiå tego Źpołku y ziednoczenia oboygå Narodów/ y obiéraniu Źpólnego iednego Pána *SarnStat* 1021.

przeszkadzaå do czego (19): Grzechy w woŹce przeciw Bogu do zwycięstwa przeŹkadzaiå. *SkarŻyw* 502 marg, 362; *LatHar* 254; *SarnStat* 721; Czekaiem ciå Panie kiedy miå zaiwołafz: myŹlęå fiå ochotnie odezwaiå: åby miå nå onę godzinę nic nie trzymaiło/ ani przeŹkadzaiło do wyŹcia z ciåłå tego *SkarKaz* 553a, Oooo2d; *SkarKazSej* 662b, 685b marg. Cf *przeszkadzaå komu do czego*.

przeszkadzaå komu, czemu (28): *Mqcz* 447a; A tak pomogłzy tym rzeczam/ kthore nietyło zdrowiu åle teŹ y płodowi przeŹkadzaiå/ weŹmiemy przedŹyå to czymby poŹpiech mogł byå ku poczęåciu *SienLek* 111v; *SkarJedn* 373; O tych dwu Heretykach piłå do PapieŹå Zácharyaszå S. Bonifåcyufz/ z płåczem fiå nå nie Źaiuiåć/ iŹ wierze Źwiętey przeŹkadzaiå/ å lud profy zwodzili. *SkarŻyw* 519, 292; *Odia, Simultates*, pomila [*lege*: pomyłå] Źwe Źziki. Niebeda nam przeŹkadzaiå. gdi doŹtanim Pana *PaprUp* A3v; *GostGosp* 84; *GrabowSet* C3v; *LatHar* 122, 254; *SarnStat* 583, 726; Nå potrzeby voluntariufzewkie ochotnieŹybyfmy byli/ y gęŹtŹy/ gdyby nam niegotowoŹå nie przeŹkadzaiå. *GrabPospR* K4; *SkarKazSej* 699b; *SzarzRyt* B2. Cf *przeszkadzaå komu do czego; komu ku czemu; Fraza*.

przeszkadzaå komu do czego (11): Bo czeŹtego pomykania/ ålbo powłåczania/ chorob/ y innych krŹyŹow/ ktoremi miå Bog (wtey pracy) nåwiedzaiå racŹyl/ nie wfpominam/ ktore mi iednåk niemaiło do tego przeŹkadzaiå. *BudBib* c3; GłupŹtwo to wielkie mowiå iŹby dzieåi y inni/ ktorym poŹt do czeŹo lepszego y potrzebnieyŹe^{go} przeŹkadzaiå [!] poŹciå byli winni. *SkarJedn* 237, A4v, [A*2], 373; *SkarŻyw* 260, 392; WolnoŹå ludzka/ å doŹtatek Źwiecki/ nawięcey przeŹkadzaiå ludziom do zbåwienia. *WujNT* 256, 76, 158 marg; *SkarKazSej* 703a.

przeszkadzaå komu ku czemu (1): iŹ [*Zbawiciel miał*] [...] rozŹzyrzyå moŹnoŹå kroleŹtwå Źwoiego Źwiętego/ ktorå miał poråziå/ Czårtå/ Źmieråć/ Grzech/ y wŹytki ine przekåzy/ kthore przeŹkadzaiå ku zbåwieniu narodowi ludzkiemu. *RejPos* 1.

przeszkadzaå czemu [= w czym] (15): Wielkie zimno j takieŹ ciepło: przeŹkadzaiå łącznemu rodzeniu *FalZioł* V 18a, V 25; BliŹko koŹciołå Źwiętey Zophiey/ igrzyŹkå poŹpolite były Źpråwowåne/ ktore koŹcielnemu pokoiowi/ y Źpiewaniu przeŹkadzaiå [!] *SkarŻyw* 89; *GostGosp* 84; *WujNT* 147 marg, 232, Aaaaa2v; iefli [*mieszczanin*] przed miåłtem/ ålbo miåłteczkiem mieŹzka/ niech płåci przerzeczonę Porådnę/ tak iåkoby we wŹi Źiedział. A temu nic nie ma przeŹkadzaiå/ iŹ do pråwå y

zwiérzchności tego miáftá álbo miáfteczka przynależy *SarnStat* 351, 665, 874, 893, 921, 1088, 1233;
Rożność wiar práwey przyiáźni przełzkadza. *SkarKazSej* 684b *marg*.

cum inf (1): Narodowi wybránemu Niech wátpienie nie przełzkadza Smiele wfác Pánu łwemu.
SzarzRyt B2.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: *aby, iżby* (2), *zaimek pytajny* (1); *zawsze ze zdaniem zaprzeczonym*] (3): *Quid obstat cur non vere fiant, A cołz przeskadza [!]/ yż by nie práwe wefele miáło być. Mącz* 419a; *SkarJedn* 379; *co wđdy przełzkadza/ czemubys wálzá kró(lewska) M(iłość) [...]* włyftkich iego [*tyrana tureckiego*] niecnotliwych fortélów [...] od siebie odrázić niemiał? *OrzJan* 105.

W przeciwstawieniu: »pomagać ... przeskadzać« (2): Co do tego ziednoczenia wiele Rułkim narodom pomaga/ á co Grekom przełzkadzało [!]. *SkarJedn* [A*2] [*idem*] 373.

Fraza: »co(ż) przeskadza (*a. przeskadzać ma*)« [w tym: *komu* (1)] (3): *Mącz* 419a; *cóż tedy wálzéy K(rolewskiej) M(iłości) przełzkadzać ma? ábo co wđdy wálzę Kró(lewską) M(iłość) od téy woyny odrywác ma? OrzJan* 121, 105.

Szereg: »wadzić i przeskadzać« (1): do Vłpráwiedliwienia co wádzi y przełzkadza *SkarKaz* Oooo2d.

W przen (1) : A iefliby ręká twa gorzylá cię (*marg*) przełzkadzáiac ci do zbáwienia. (-)/ odetni iá. *WujNT Mar* 9/43.

Przen: *Być w sprzeczności* [*komu, czemu*] (5) : *DiarDop* 103; *SkarŻyw* 598; Niechay nie oddala prawdá miłóšierdzia/ áni miłóšierdzie niech nie przełzkadza prawdzie *WysKaz* 21; *Bozkie* przeyrzenie ludzkiej wolney wolej nie przełzkadza *SkarKaz* Ooooo, Ooood.

α. *Stanowić przeszkodę fizyczną* (4) : á iłz rzeká wielka Iordan przełzkadzálá: prołł [*Jozue*] Pána Bogá/ áby on łam mocy łwey wzył/ á náuczył go iáko on lud [...] przepráwić miał. *SkarŻyw* 501.

przeskadzać komu, czemu (2): *Mącz* 344a; *Bo* łię w nim [*brzegu*] pialku/ kámienia záwadza/ Státkom przełzkadza. *KlonFlis* F2.

przeskadzać czemu [= *w czym*] (1): TEn Kamień [*pumeks*] ma mocz iż na oczu blizny czyni przezryłte/ to iefł traci ony blizny: iżby widzeniu nie przełzkadzały *FalZioł* IV 57a.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): *Vento tenebantur quominus in eundem portum pervenire possent, [...]* wiátr ym przełzkadzał yż nie mogli brzegu ołięgnác *Mącz* 344a.

Synonimy: *bronić, hamować, powócięgać, przekazować, przekazywać, przekazać, wadzić, zabraniać, zakazować, zatrudniać, zawadzać.*

Formacje współrdzenne cf SZKODZIĆ.

Cf **PRZESZKADZAJĄCY, PRZESZKADZANIE**